

Lausunto

11.10.2024

Asia: VN/12919/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valmisteltavan investointihyvityksen tavoitteena on saada sähköä hyödyntäviä mittaluokaltaan suuria teollisia investointeja liikkeelle ja samalla tukea puhtaan siirtymän teollisuuden ekosysteemin rakentumista Suomeen. Elävä Itämeri säätiö sr. (Baltic Sea Action Group) pitää tavoitetta tärkeänä ja kannatettavana.

Vihreän siirtymän voimakkaalla kiihdyttämisellä on myös riskinsä, joihin kannattaa kiinnittää huomiota jo investointipäätöksiä tehtäessä. Yhteiskunnan kannalta kriittisin riski liittyy kokonaisekologiseen vaikutukseen. Rakennusvaihe on kaikissa merkittävässä hankkeissa luonnon ja ilmaston kannalta vahingollinen, siksi onkin välttämätöntä, että rakentamisenaikaiset vahingot minimoidaan ja investoinnin pitkäkestoinen kannattavuus varmistetaan. Näin hankkeella on edellytykset elinkaarenaikaiseen positiiviseen vaikutukseen.

Toinen puoli kokonaisekologisista vaikutuksista, joka usein jää huomiotta on keskittyminen pelkästään ilmastohyötyihin, jolloin luonnon monimuotoisuus, vesistövaikutukset ja vaikutukset lähiympäristöön jne. jäävät liian vähälle huomiolle. Onkin tärkeää, että esityksen luvussa 4.2.4 mainitut tuen ehdot energian tuotantoon tai varastointiin liittyville investoinneille laajennetaan koskemaan kaikkia tuettavia hankkeita.

Kappaleen ehdotettu uusi muotoilu:

Investointihyvitystä hakiessa yhtiön on osoitettava, että investointihankkeen toteutuksessa noudatetaan ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta (DNSH-periaate). Tällöin hanke ei saisi aiheuttaa merkittävää haittaa ilmastonmuutoksen hillinnälle, ilmastonmuutokseen sopeutumiselle,

vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestäväälle käytölle ja suojelulle, kiertotalouteen siirtymiselle, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiselle ja vähentämiselle eikä biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelulle ja ennallistamiselle.

Investointien lisäämisen onnistuessa myös päästöttömän sähköntuotannon määrä lisääntyy voimakkaasti. Haluamme lausua tässä yhteydessä myös siitä, että uusien voimaloiden kohdalla tulisi noudattaa yllä mainittuja periaatteita ja vaatimuksia. Erityisesti aurinko- ja tuulivoimaloiden kohdalla on tärkeää edistää ratkaisuja, jotka eivät sijoitu luontoarvoiltaan arvokkaille tai kestävän maanviljelyn kannalta parhaille alueille, eivätkä edellytä merkittävää hiilinielujen heikentämistä. Erityisen tärkeää on, etteivät minkään kokoiset investoinnit puhtaaseen siirtymään vaaranna luonnonsuojelualueita suoraa tai välillisesti.

Korostettakoon että julkisen rahan mukana olo ei ole peruste nähdä hankkeita kategorisesti niin tärkeinä, että kriteereistä voidaan lipsua. Ennemminkin lupaviranomaisten tulisi olla erityisen tarkkoina, kun julkista rahaa on mukana.

Ekologisen kokonaisvaikutuksen huomioiminen hankkeiden alkuvaiheessa on sekä yhtiön että kansantalouden kannalta edullisempi ja riskittömämpi tapa toimia. On jo nyt nähtävissä, että luontokatu tulee aiheuttamaan suuren mittaluokan haasteita niin elinkeinoelämälle, kansantaloudelle kuin ympäristöllekin. Siksi on tärkeää ratkoa akuuttia ilmastokriisiä tavalla, joka ei kiihdytä luontokatoa.

Wahlberg Ville
Elävä Itämeri säätiö sr (Baltic Sea Action Group BSAG)